

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Quæstio XXXV. In Tit. XXXV. De Statu Monachorum, Et Canoniorum Regularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

pūtarī probabile; hinc volunt, cūm opus, in quod sit commutatio, est evidenter melius, posse à vovente commutari propriā Authoritate, esto cedat in præjudicium tertii, quia votum in utilitatem tertii non facit, ut tertius acquirat jus absolutum, sed conditionarum, seu dependens à beneplacito DEI, nisi oppositum sit evidenter melius. Hinc si Pontifex alicubi contrarium expressit, ajunt eum esse locutum ex sententia Doctorum contraria.

2941 Ad 3. R. affirmativè, tam de dispensatione, quàm commutatione ex dict. c. 1. modò confirmati sint; quia tunc gaudent plena jurisdictione; ita Sanchez *cit. c. 39. n. 6.* contrariam sententiam dicens, ab omnibus rejici tanquam omnino falsam; quod idem dicendum est de Archi-Episcopo respectu subditorum suæ Diocesis; nam relatè ad hanc comparatur tanquam Episcopus; quia ante Pallii receptionem interdicitur ei solūm, cogere Concilium, & exercere, quæ sunt Ordinis Episcopalis. Ut constat ex c. *Quod sicut*, s. *super eo, de elect.* & ideo c. *suffraganei*, de electione dicitur, *integrum esse Archi-Episcopo, nondum recepto Pallio, committere alicui Episcopo consecrationem sui suffraganei*, quasi ea commissio sit actus jurisdictionis; ubi Glossa, post casus positionem, notabili 2. ait: per confirmationem concedi Archi-Episcopo ea, quæ sunt jurisdictionis: Secus tamen dicendum est de subditis suorum suffraganeorum; nam Archi-Episcopus non habet ordinariam

curam, nisi in sua Diocesi; ac solūm est Judex in causis Diocesis suffraganeæ per appellationem ad eum deductis, c. 1. *de officio Legati*, c. *Dico, de officio ordinar.* Ad 5. R. Capitulum Sede vacante in hac materia idem posse, quod Episcopus jure ordinario, cūm ei in hoc succedat, nec specialiter prohibeatur. Ad 6. R. negativè cum Sanchez *cit. n. 18.* nam facultas dispensandi non datur ex generali officio Vicariatus, ut tradit Sanchez *l. 2. matr. D. 40. n. 12.* Ad 7. R. quòd sic, sed solūm comparatione illorum, relatè ad quos gaudent quasi Episcopali jurisdictione. Ad 8. R. negativè, quia carent jurisdictione fori externi.

Ex dictis colliges, quibus diximus 2942 competere potestatem dispensandi in votis, iisdem etiam competere potestatem commutandi, non e contra, nam *commutare*, de se non dicit actum jurisdictionis; ad dispensandum enim *ex parte dispensandi* requiritur, quòd subjectus sit speciali potestati dispensantis, nulla enim jurisdic-tio validè exercetur in non subditum, Coeterum sufficere subjectionem in ordine ad hunc finem, quæ habetur per quasi domicilium, tradit Sanchez *cit. c. 37. n. 27.* ad quod sufficit, quòd quis veniat ad eum locum cum animo permanendi ibi majore anni parte. Plura de votis tradidi in præceptis primæ tabulæ; quæ autem pertinent ad *solemnitatem* votorum, partim videri possunt à n. 2873. & 2877. partim in.

QUÆSTIO XXXV.

IN TIT. XXV. DE STATU MONACHORUM, ET CANONICORUM REGULARIUM.

2943 **H**Æc vox *status* apud varios diversarum facultatum professores multipliciter usurpatur, prout videri potest apud Pereyram in Elucidario *l. 2. elucidat. 20. Sect. 7. n. 1359.* illis in præsens prætermittis, apud Theologos, ut notat Lessius *l. 2. c. 41. dub. 1. bifariam* 1. latè, pro quavis vitæ conditione, in qua homo ad tempus, vel perpetuò manet; Sic dicitur status innocen-
Tom. III.

tiæ, status legis naturæ, legis Mosaicæ, legis Evangelicæ, status viatorum, status beatorum, & damnatorum, status liberorum, servorum, Virginum, Viduarum. 2. strictè pro conditione vitæ immobili, per quam alteri obstricti sumus, & ut sic quandam firmitatem, & permanentiam denotat.

Hæc ratione (ut docet S. Thomas 2. 2944 2. q. 183. a. 1.) dantur tres status in Ecclesia sci-

fia, scilicet conjugalis, Episcopalis, & Religiosus. *Conjugalis* est, in quo conjuges mutuo inter se obsequio in perpetuum adstringuntur; *Episcopalis* est in quo Episcopi perpetuo vinculo obligati sunt obsequio suæ Ecclesiæ: *Religiosus* est, in quo Regulares divino obsequio in perpetuum additi sunt: & potest accipi, vel in actu primo, & nihil est aliud quam debitum religiose vivendi: vel in actu secundo, & est ipsa religiosa vita voto firmata.

2945 Cùm autem *ordo* nihil aliud sit quam habitudo prioris ad posterius, & triplex potissimum sit *ordo*, scilicet *temporis, naturæ, & dignitatis*, hic postremus videtur tribuisse nomen ordini religioso, quæ propterea sic appellatur ex habitudine subditorum ad Superiores, qui inter se variis gradibus distinguuntur: item ex habitudine mediorum ad finem, & ex religiosa observantia votorum, ac Regularum inter se rectè disposita, & connexa.

2946 Coeterùm, licet omnes Religiosi ordines eandem habeant essentiam, & specificam rationem, quatenus conveniunt in tribus votis substantialibus; tamen juxta S. Thomam 2. 2. q. 186. à 1. differunt 1. ex speciali fine, & functione, ad quam quisque peculiariter institutus est, alii enim sunt instituti ad vitam contemplativam (quales Monachales) alii ad vitam activam, ut, ad redimendos captivos, ad suscipiendum peregrinos, ad curandum infirmos, ad defendendam Ecclesiam, & alii ad vitam mixtam, quæ partim contemplationi, partim actioni vacat, quales ordines Mendicantium: differunt 2. ex peculiaribus mediis, & Ritibus, quibus unusquisque Ordo utitur ad comparandum suum finem: cernimus enim in singulis ordinibus, etiam tendentibus ad eundem finem. v. g. contemplationem, magnam varietatem in habitu, victu, jejuniis, aliisque piis exercitiis; his prænotatis, hoc titulo ea solum exponemus, quæ in subiectis ei capitulis specialiter memorantur.

2947 Illud adhuc prius annotandum, rationem vivendi Monachorum ex institutione sua, esse ducere vitam solitariam, & contemplativam, à cœtu hominum remotam, plangentium potius, quam docentium vitam agendo c. *Monachus* 16. q. 1. Et hoc ipsum sonat vox, *Monachus*; & ideo

in hoc plurimum differunt ab aliis Religiosis non Monachis. Religiosus professus regulam, Superiorum indulgentiâ laxatam, probabiliter tenetur ad eam suo vigori postea restitutam; id quod rectè probat Zoësius *h. t. n. 9.* quamvis autem Monachi, & Canonici Regulares, obstringuntur perpetuo Regulæ, quam sunt professi, ut secundum illius præscriptum vitam instituat, c. *Monasterium* 6. *h. t.* differunt tamen inter se non tantum in habitu, & aliis accidentalibus; Sed præcipuè in eo, quod Monachi *strictiori regulæ*, Canonici Regulares, *laxiori* subjiciantur; sic Fagnanus in c. *quod DEI timorem* de statu Monachorum, à n. 6. ubi plures differentias ponit inter Monachos & Canonicos Regulares, inter quos etiam illa est, quod Monachi de jure communi non possint absque dispensatione assumi ad regendam Ecclesiam Curatam vel Parochialem secularem; sic Fagnanus *cit. n. 12.* nisi causâ utilitatis, quamvis addat, Monachum ex causâ utilitatis, de consensu Abbatis, ab Episcopo promoveri posse ad Ecclesiam Parochialem, modo cum eo habitet alius Monachus.

Econtra Canonici Regulares, jure ²⁹⁴⁸ communi, præfici poterant Ecclesiis Parochialibus secularibus cum Socio sui Ordinis, si commodè fieri possit; quamvis id hodie fieri posse sine dispensatione Papali omnino neget Fagnanus *cit. n. 16.* & seq. Et hoc sensu intelligenda sunt jura, cùm dicunt, *idem jus esse in Monachis, & Canonicis Regularibus*, & sub appellatione *Monachorum* venire etiam *Canonicos Regulares*. Hoc enim intelligi debet de casu, quo jura loquuntur de Monachis, *in quantum sunt Religiosi*; non, *in quantum sunt Monachi*, seu in quantum considerantur secundum regulam Monachalem; sic Fagnanus *cit. in c. quod DEI timorem*, de statu Monach. n. 10. Descendendo nunc ad particularia, quæ in Sacris Canonibus hoc titulo de Monachis, & Canonici Regularibus memorantur. ²⁹⁴⁹

Quæstio est 1. an Episcopi, vel Ordinarii locorum ea, quæ Monachis offeruntur à fidelibus, possint sibi vindicare, vel in totum, vel in partem? R. quod non ex c. *Theodosius* 1. *h. t.* ibi: ita, ut in eodem *Monasterio nec tu, nec Presbyteri tui, præter dignitatem disciplina, aliquid molestia* in se.

inferatis; aut si quid illic pro diversorum devotione accesserit, vobis vindicare aestimatis. Cum Monachis, sibi servientibus, debeat proficere, quicquid à fidelibus taliter offerri contingit; Sic Gregorius Archiepiscopo Neapolitano; quod tamen intellige, salvis juribus Episcopalibus, ex oblationibus quoad portionem canonicam, ubi ea debetur, de quo agimus à n. 3422.

2950 **Quaestio est 2.** an, cum Regulares Monasterium pro ipsorum habitatione, vel Ecclesiam construunt, & Episcopus ad solemniam dedicationis celebrandae ab ipsis invitatur, possit hoc negare? supponimus autem constructionem fieri legitimè. R. in dict. c. 1. Pontificem sic statuere. *Dilectionem tuam duximus adhortandam, quatenus ad praedictum locum, cum postulaverit, ingravanter accedas, veneranda solennia dedicationis impendens.* Quando autem subjungitur: *ita ut in eodem Monasterio nec fraternitas tua, nec Presbyteri, praeter diligentiam disciplinae, aliquid molestiarum inferant,* procedit solum de Monasteriis illi subjectis, nam temporibus Gregorii M. (cujus est iste textus) omnia Monasteria erant subiecta Episcopo, in cujus Dioecesi constructa erant, ita Gonzalez in dict. c. Theodosius n. 2.

2951 **Quaestio est 3.** an à Monachis pretium, vel peculium accipi possit pro receptione alicujus ad Monasterium? 4. an eis liceat habere peculium? 5. an possint habitare foli in villis, oppidis, & Parochiis? 6. an Prioratus pretio dari possint? 7. an Piores in Ecclesiis Conventualibus constituti possint mutari: Ad 3. R. quod non, ut dicitur c. Monachi. 2. h. 1. ibi: *Monachi non pretio recipiantur;* & infra ibi: *si quis autem exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad sacros Ordines non ascendat: Is verò qui eum receperit, officii sui suspensione multetur;* & hoc procedit non tantum de Monachis, sed quibusvis Religiosis, de quo ex professo egimus l. 5. tit. 3. de Simonia.

2952 **Ad 4.** R. Si sermo sit de proprietate peculii, aut aliorum bonorum, dicendum negativè de omnibus Regularibus sollemniter professis, intelligendo id de dominio competente tali in persona sua particulari, prout aperte constat ex c. Monachi, ibi *nec peculium permittantur habere,* id, quod de proprietate domini aliunde certum est, ex vi paupertatis sollemniter

professa, & constat ex c. Super. 4. c. cum ad Monasterium. 6.

Dubitari potest, an saltem Canonici-2953 cus Regularis, in persona sua propria, & particulari, possit habere proprium, si non situm in dominio rerum immobilium, saltem mobilium, vel pecuniarum? non debeat, qui affirmavit non modò in manuscriptis, sed etiam typo, ductus hoc fundamento, quod Canonici Regulares habeant laxiorem, seu mitiorem regulam, quam Monachi. Sed contrarium omnino dicendum est, 1. ex c. Super. 4. h. 1. ubi, cum Clementi III. nuntiatum fuit super quodam Canonico Regulari, qui in articulo mortis agens, licet à Priore suo commonitus, proprium, quod contra regulam latenter habuerat, noluit resignare, & sic diem clausit extremum, & quaesitum, quid de illo agendum sit, cum nihilominus fuerit inter alios fratres traditus sepultura: respondit Pontifex: *quia te ignorare non credimus, quid de talibus in regula B. Augustini habeatur statutum, quod ipsum in Synodo Lateran. constat inhibuitum manifeste: inquisitioni tuae praesentibus literis respondemus, quod ille Canonicus non tantum suis Christiana sepultura privandus, verum, si sine maximo scandalo potuerit fieri, de ipsa projici dignus est Ecclesiae, & extra cimiterium Ecclesiae sepeliri.* Cum, sicut in ipsa Synodo habetur expressum, *nec oblatio pro eo facienda sit, nec inter fratres debeat sepulturam habere.* Hoc autem cum forte contigerit, in similibus est agendum. Ex hoc textu aperte probatur, non solum Monachos, verum & Canonicos Regulares, paupertatem vovere; quod etiam probatur ex sermone 1. D. Augustini de suorum Clericorum vita, ibi: *inter nos nulli licet in Societate nostra habere aliquid proprium.*

Deinde, si Canonicus regularis posset habere proprium rerum temporalium in persona sua particulari, vel illud constitueret in rerum dominio, vel solum in usu independente à voluntate Superioris? non primum? nam hoc excludit essentialiter paupertas religiosa sollemniter professæ; non secundum? nam hoc est de substantia paupertatis religiosæ, ut pluribus diximus lib. 4. à n. 41. ergò. Quare licet paupertas religiosa ex se consistere possit cum dominio rerum temporalium, etiam in persona particulari; Secus tamen est de usu in-

dependente, unde illa non excludit dominium in persona particulari, nisi *solemniter professæ*, & votum simplex paupertatis religioſæ, quod emittunt in Societate JESU Coadjutores formati de quo V. Sanchez l. 7. *Decal. c. 18. n. 24.* at Canonici regulares habent votum paupertatis religioſæ *solemniter professæ*: ergo.

2955 *Not.* autem quando dicimus, quòd votum paupertatis religioſæ *solemniter professæ* à quolibet professo excludat proprium in utroque sensu acceptum, in persona ejus particulari, vi cujus disponere possit de rebus *nomine suo*; intelligi de proprio *rerum temporalium*; nam jurium, & bonorum spiritualium, tales enim possunt habere dominium, vel quasi dominium, pro ut habent dominium, & possessionem suorum beneficiorum, si Beneficarii sint; & possunt agere nomine proprio ad eorum dominium adipiscendum, retinendumque, ac recuperandam possessionem: similiter dominium, seu quasi dominium, habent bonorum animi internum, quia per votum paupertatis non renuntiant bonis spiritualibus, aut juribus prædictis, aut honoribus debitis pro talibus; sed solum bonis temporalibus, ut tradunt D. Thom. 2. 2. q. 186. a. 7. ad 4. & Sanchez n. 25. & alii; quod autem dicuntur habere *regulam laxiorem* non infert legitimè; ergo etiam habent paupertatem laxiorem in eo, quod defacto Ecclesiæ constitutione importat *solemne votum paupertatis solemniter professæ*; at hoc in quolibet taliter professo in ejus persona particulari excludit proprium, in utroque sensu sumendo proprium: ergo.

2956 Et ideo in tales, qui scilicet inventi fuerint habere proprium, ita statuitur in dicto c. *Monachi. 2. h. t. qui verò peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro injuncta administratione permittum, à communione removeatur Altaris: & qui in extremis cum peculio inventus fuerit, & dignè non pœnituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat sepulturam: quod etiam de universis Religiosis præcipimus observari: Abbas autem, qui diligenter ista non cave- rit, officii sui jacturam se noverit incursum.*

2957 Ad 5. R. Quòd non, quantum est de jure communi per dict. c. 2. ibi: *non singuli per villas, & oppida, sive per quas-*

*cunque Parochiales ponantur Ecclesiæ, sed in majori conventu, aut cum aliquibus fratribus maneat: nec soli inter saculares homines spiritualium hostium consuetum expectent, in quæ verba Gonzalez ad cit. c. 2. n. 3. consonat, inquit, textus in c. ad Audientiam c. ex parte, de capell. Monach. Clement. Ne in agro. S. ad hac. hoc tit. quæ constitutio magnà nititur ratione; nam *Monachus solus*, teste D. Thoma relato à Cornelio à Lapide in c. 4. Exodi, *demon solitarius est*, & Auctore Senecæ, *epist. 25. omnia mala nobis solitudo persuadet*: ac, *magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris vestis assistat.* Ad 6. R. pariter negativè, ex eod. ibi: *Prioratus quoque, seu obedientia, pretii datione nulli iradantur; alioquin dantes, & accipientes à ministerio fiant Ecclesiastico alieni*, ubi nota ex Gonzalez cit. n. 4. per *Prioratus* intelligi cellas Monachorum extra Monasterium, seu membra principalis Monasterii, ubi pauci Monachi, à reliquis separati, in una domo vitam agunt: instituti fuerunt, ut disciplina severior & strictior, quæ in vita communi Monasterii profiteri, & servari non poterat, imò nec conveniens erat à paucis severioris disciplinae, & vitæ amatoribus ibi servaretur; & tales Prioratus, seu cellæ, quæ majori & principali Monasterio parebant, ut ab ea subjectione obedientiæ dicebantur, de quibus Gregorius VII. lib. 6. *epist. 21.**

Ad 7. R. in cit. c. 2. sic statutum est. 2958 *se: Priores autem, cum in Ecclesiis Conventualibus fuerint constituti, nisi pro manifesta causa, & rationabili non mutantur, videlicet, si lapidatores fuerint, si incontinenter vixerint, aut tale aliquid egerint, pro quo amovendi meritò videantur; aut si etiam pro necessitate majoris officii de consilio fratrum fuerint transferendi, ad quæ verba notat Gonzalez cit. n. 7. quòd olim Abbates ab Episcopo, in cujus diocesi Monasterium situm erat, deponerentur; postquam autem religiones ab Episcoporum jurisdictione exemptæ sunt, Prælatorum regularium destitutionem ad Superiorem ipsius religionis spectare, qui absque justa causâ non debet inferiores Prælatos remove, seu deponere, c. nullam 18. q. 2. ut docent latè Suarez de relig. tom 4. tr. 8. lib. 2. c. 2. & alii.*
Quæstio est 8. an possit Superior Re- 2959
gularis

gularis alicui Religioso sibi subdito concedere bona etiam stabilia solum ad administrationem, seu usum ab ipsius voluntate dependentem, & pro arbitrio ejus revocabilem, v. g. ut Religiosus aliquis ex bonis, sive Monasterii, sive à parentibus, & propinquis assignatis, certos redditus seu census percipiat, ex quibus se vestiat, & alat, & quod superest in alios usus pios & honestos impendat. 32. quantum est vi juris communis in sacris canonibus id non prohiberi, nec repugnare voto paupertatis etiam solenniter professæ, quia sic nec habet proprium, etiam situm in solo usu independente à voluntate Superioris; & ita tenet Abbas c. cum ad Monasterium, n. 8. & alii.

2960 Pirhing h. t. n. 5. ait, dictam responsionem etiam colligi ex c. de viduis. 4. causâ. 27. q. 1. & c. Insinuante. 7. Qui Clerici, vel voventes: sed c. De Viduis, ibi non est. 4. (hoc enim incipit: *Nec aliqua.*) sed est octavum, & de hoc nihil habet. In c. Insinuante, solum habetur, quod mulier, quæ votum castitatis emisit in manibus ejusdem de Fratibus S. Augustini eo tenore adjecto, *ut in domo propria cum omni substantia sua remaneret*, cum votum non probaverit emissum ex gravi coactione, *cogenda sit ad servandum, quod vovit*, unde, censent aliqui, eo tempore ad statum religionis non fuisse requisitum votum paupertatis, quo quis se abdicabat rebus propriis, quo stante, probatio desumpta ex c. Insinuante, non probat intentum; prout hoc ex professio exponimus lib. 4. à n. 783. & comprimis n. 788.

2961 Contra datam responsionem n. 2959. dices: hoc revocatum esse per CC. Tridentinum Sess. 25. c. 2. de Regul. ubi dicitur, *ne deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut commendam*, sic docet Azor p. 1. l. 12. c. 9. Lessius l. 2. c. 4. n. 30. Suarez tom. 3. de Relig. & alii, quod maxime videtur urgere, cum addat Concilium: *Administratio autem bonorum seu Conventuum, ad solos Officiales eorundem, ad nutum Superiorum amovibiles, pertineat*, ex hoc enim sequitur, quod nulli (nisi Officiali ad nutum amovibili) à Superioribus concedi possit ejusmodi bonorum ad-

ministratio, aliàs enim, si concederetur etiam Religioso, etiam privato, non Officiali, jam fieret contra decretum Concilii, & exceptio, *nulli, nisi Officiali*, non haberet locum.

Contrarium tamen censent alii, vo- 2962 lentes in eo decreto Concilii non constitui novum jus: sed solum declarari jus antiquum, & prohiberi, quod semper prohibitum erat, tum ne tales redditus Religiosis privatis, qui non sunt Officiales Ordinis, assignentur ad usus profanos, vel superfluos, aut sine justa, ac rationabili causa; tum ne illis relinquuntur, independenter à Prælati voluntate, & irrevocabiliter; pro hac expositione Concilii decreti citantur à Pirhing h. t. n. 6. Navarr. Commentar. 2. de Regul. à n. 15. Sanchez l. 7. moral. c. 22. n. 11. & c. & apud Barbosam in dict. c. 2. Trid. n. 13. Monialibus illicitam non esse, habere de licentia superioris quosdam redditus vitalitios, ex quibus possint vivere, & providere suis particularibus necessitatibus pro victu, & vestitu, ac aliis, quæ sibi à Monasteriis non suppeditantur, & hoc casu illas non peccare, nec Concil. in presenti, quod loquatur de redditibus, ut propriis, & irrevocabilibus per Prælatum, & sine ejus licentia distrahendis, contravenire, tanquam affirmantes citantur, Navarr. cit. Azor p. 1. l. 12. c. 9. 12. Sanchez in decal. tom. 2. l. 7. c. 23. n. 5. Suarez, Miranda, Galerius, & alii. Suadetur id etiam exinde, quia Concilium non videretur in hoc decreto aliud intendere, quam ne Superiores aliquid in usu rerum temporalium indulgeant privatis, quod puritati solenniter professæ repugnet; huic autem nihil repugnat nisi *proprium*, vel in utroque, vel alterutro sensu juxta dicta sup. ergo. Unde Navarr. Sanchez cit. c. 22. & alii apud Barbosam cit. n. 15. affirmant, licitam esse aliquarum Religio- num consuetudinem, in quibus ex Superiorum licentia certi annui redditus cuilibet Religioso assignantur ad victum, & vestitum, ita, ut, si deest aliquid, ipsi quærant, si autem superest, applicent piis, & religiosis usibus, dummodo Religiosi non excedant limites licentiæ illis concessæ, & parati sint informationi legitime faciendæ obtemperare.

Plura deinde in c. Cum ad Monasterium 2963

rum. 6. h. 2. statuuntur circa Monachos, Innocentius enim III. scribens ad Abbatem & Conventum Sublacensem Ordinis D. Benedicti, ut notat Gonzalez hic V. *Sublacensi*) firmiter statuit. i. ne quis de cetero Monachorum lineis camisiis uteretur: deinde si quis proprietatem aliquam fuerit deprehensus habere, regulari admonitione praemissa, de Monasterio expellatur, nec recipiatur ulterius, nisi poeniteat secundum Monasticam disciplinam: tertio, si quicumque alicui fuerit specialiter destinatum, non praesumat illud accipere, sed Abbati, vel Priori, aut Cellario assignari: quarto, in Oratorio, Refectorio, Dormitorio, continuum semper silentium observetur: in claustris quoque certis horis, & locis, secundum antiquam consuetudinem Monasterii, laudabiliter observatam.

Quinto, ut in Refectorio nullus omnino carne vescatur, nec in quibusdam solennitatibus, sicut aliquando fieri consuevit, Conventus exeat cum Abbate, paucis ibi relictis, ut extra Refectorium edant carnes, cum in illis diebus praecipue regularis disciplina sit studiosius observanda: sed nec extra Refectorium, nisi in infirmitorio, esum carniarum credant sibi licere, quamquam ex indulgentia possit Abbas interdum aliquos fratrum, nunc hos, nunc illos, prout necessitas postulaverit, advocare, ipsosque secum in Camera sua melius, & plenius exhibere.

2964 Sexto, ut debiles, & infirmi, qui minutione indigent, vel aliquam medicinam, non seorsim in cameris, sed omnes in infirmitorio, quae necessaria fuerint sibi, tam in carnibus, quam in aliis, recipiant competenter. Quod, si quisque eorum debilis fuerit, aut etiam delicatus, ut non possit communibus cibis esse contentus, sic ei provideatur sine scandalo aliorum, ut, si Abbas, vel Prior voluerit in Refectorio misericordiam facere specialem, cibum aliquem competentem, non ante illum, sed ante se faciat apporari, de quo ipse faciat illi pittantiam pro sustentatione naturae.

Septimo, ne existimet Abbas, quod super habenda proprietate possit cum aliquo Monacho dispensare, quia *abdicatione proprietatis, sicut & custodia castitatis,*

adeo est annexa regulae Monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.

Circa haec not. ita fuisse de jure veteri; nunc vero vel de consensu Summorum Pontificum, vel ex propriis Ordinibus, vel Conventuum statutis, aut consuetudine legitime introducta, in multis aliter observari, praesertim circa esum carniarum, infirmos, vestes &c. quae in quovis ordine, secundum proprias leges, laudabiliter fiunt. Ex his tamen, quae ex dicto c. 6. retulimus, apparet magna quoque differentia inter Monachos, & Canonicos Regulares; nam his nunquam non licuit uti camisiis lineis, seu indusiis, ut notat Pirhing. *h. 2. n. 8.* & rescriptam hoc solum ad Monachos Benedictinos pertinere tradit Gonzalez in *dict. c. 6. a. n. 1.*

Illud adverte, quod in cit. textu dicitur, deprehensus habere proprium, regulari monitione praemissa, nisi poenitentiam agat, secundum monasticam disciplinam, *à Monasterio expellendum esse;* non esse in usu, ne talibus detur occasio vagandi, ut notat Sanchez *l. 7. moral. c. 20. n. 12.* prout colligitur ex c. *ultimo*, de Regularibus supr. à nobis cit. Quod autem dicatur, *proprietatem* apud Monachum post mortem inventam, esse cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilino *subevertendam*, intelligitur de *peculio* sine Superiorum licentia apud ipsum reperto; ubi tamen sufficit aliquam ejus partem, si notabilis foret, cum eo subterrare, in editionem talis signi, ut tradunt DD. communiter: Tridentinum autem Sess. 25. de Regul. c. 2. in fine statuit, ut, si Religiosus aliquid, ut proprium habere deprehensus, aut convictus fuerit, is biennio activa, aut passiva voce privatus sit, atque etiam aliter, juxta suae Regulae, & ordinis constitutiones, puniatur.

2967 Questio est 9. an Canonici Regulares licite praeficiantur Ecclesiis Parochialibus? de hoc fit mentio in c. *Quod DEI timorem* 5. h. 2. cujus summam sub his verbis complectitur Rubrica: *Canonici Regularis potest praefici Ecclesiae parochiali, etiam seculari; sed debet habere Socium sui ordinis, si commode fieri potest.* Pro expositione not. affirmativam hanc suaderi ex

ex pluribus capitibus i. ex ipso textu dicti c. ubi dicitur, quod, licet in CC. Lateran. (relato c. 2. h. t.) de Monachis caveatur, ne singuli per quascunque parochiales Ecclesias ponantur: *istud tamen de Canonici Regularibus specialiter non caveri* 2. quia etiam Canonici Regulares à Sanctorum Monachorum consortio non putentur se juncti (intellige in his, quæ tangunt omnes Religiosos in communi viventes arg. c. 2. §. qui verò h. t.) tamen inserviunt regulæ laxiori, quo posito ex hoc in dicto textu arguit Pontifex: cum per antiquos Canones etiam Monachi possint ad Ecclesiarum parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis officium (quod privilegium est) exercere, licet non inserviant regulæ tam benignæ, sicut dicti Canonici, idem concedendum Canonici, qui inserviunt regulæ laxiori.

2968 Confirmant communiter ex Trid. Sess. 14. de reform. cap. 11. ubi PP. prohibent, Canonicum regularem, *translatum* ad alium ordinem, assumi ad beneficium seculare, etiam curatum, nam e contrario videntur innuere, Canonicum regularem *non translatum* ad alium ordinem, posse eligi ad tale beneficium, quomodo illum textum intellexit, & adduxit Rota in una Papiensi, die 6. Martii, anno 1578. his verbis: *fuit quæsitum, an Canonico regulari cum licentia superioris possit provideri de beneficio curato seculari? Et fuit conclusum, posse*, per textum in c. quod DEI timorem, de statu Monach. & ibi Abbatem in summa.

Deinde ex eod. CC. loc. cit. dum vult Canonicum regularem, *translatum* ad alium ordinem, non esse capacem beneficii secularis curati: tacite innui videtur, *non translatum* esse capacem, & declaravit Sacra Congregatio Concilii anno 1602. ibi: Congregatio Concilii censuit, decretis ejusdem Concilii Canonicum regularem non prohiberi obtinere beneficia curata secularia, nisi fuerit ex his translatis, de quibus habetur in decreto, c. 11. Sess. 14. Hujus declarationis meminit Gonzalez in dict. c. 5. n. 3. quin addat, esse ab aliquo Pontifice approbatam.

2969 Gonzalez etiam in dict. c. Quod DEI timorem, n. 5. ait, firmiter tenendum, Tom. III.

Canonicos Regulares, cum sui Superioris licentia, posse eligi ad beneficia secularia, eò quod *essentialiter sint Clerici*, & à temporibus Apostolorum ad regendas Ecclesias instituti, unde æque, ac seculares, capaces sunt regiminis cujusque Ecclesiæ, etiam secularis. Quam rationem insinuavit D. Thomas 2. 2. q. 189. à 8. Unde n. 6. ad illud, quod *beneficia secularia secularibus conferenda sint*, respondet: non constare, quibus personis Regularibus conferri non possint, ut videri potest apud Barbosa in Remiss. ad CC. Trid. Sess. 14. c. 11. ita Gonzalez; sed nota, quod idem Author statim n. 6. subjungat: *hac procedere jure communi attento*.

Sub hoc movet quæstionem, *an in-2970* *speculo jure novissimo Concilii Tridentini liceat Canonici regularibus beneficia secularia possidere?* & relatis pluribus, qui tuentur negativam; aliis nihilominus affirmantibus, concludit: *in hac opinionum varietate credo, valde, & licite posse Canonici Regularibus beneficia secularia, etiam curata, conferri*. Sed quia hæc quæstio adhuc decisa non est per Sedem Apostolicam, etiam sæpius disputata in sacra Rota, ne hujusmodi beneficia Canonici Regularibus collata, ut vacantiæ impetrentur, optarem hujusmodi declarationem peti à Romano Pontifice, sic ille.

Sed dicendum cum negantibus, jure novo Concilii Tridentini nec Monachos, nec Canonicos Regulares, nec alios Regulares, sine Papæ dispensatione, ad Ecclesias Parochiales, vel curatus seculares (nisi Monasteriis unitas) assumi posse, vel in perpetuum, vel ad tempus; ita Sanchez l. 7. moral. c. 29. n. 71. cum pluribus aliis, quos refert Barbosa in Trid. Sess. 14. c. 11. n. 5. probans id ex observatione moderna, & declaratione S. Congr. CC. Trident. cujus verba sunt hæc: *Sanctissimus Dominus noster Gregorius XIII. noluit licere Canonici Regularibus, etiam de licentia sui Generalis, absque permisso Summi Pontificis, assumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus; & Mandosius in Praxi signaturæ gratia titul. de dispensationibus Monachorum pro obtinendis beneficiis, ait, hodie non dispensari cum Monacho ad beneficium curatum*.

Rrrr

Dices:

2972 Dices: Bulla Pauli IV. *postquam divina bonitas*, data 13. Kalend. Aug. Ann. 1558. (disponens, privari quibuscunque beneficiis, etiam curatis, regularem, qui absque Apostolica dispensatione ea obtinuerint) redacta est per Pium IV. in sua Bulla (*Sedis Apostolicæ solertia*, sub data 3. Non. Aprilis, Ann. 1560.) ad terminos juris communis, sed Canonici Regulares de jure communi possunt præfici Ecclesiis curatis secularibus, ex dict. à n. 2967. ergo. *Et* datâ illâ reductione ad terminos juris communis; huic tamen ob stare modernam praxim, quæ observat, quod sine Apostolica dispensatione regulares talia beneficia obtinere non valeant, præsertim stante Decreto Gregor. XIII. à Congregatione relato, nec etiam in commendam.

2973 Ad ea, quæ n. 2967. adducuntur pro opinione affirmantium. *Et* textus illos procedere spectato *jure antiquo*; Ad 1. confirm. in n. 2968. *Et* negando valere illam illationem à sensu contrario, propter contrariam in usum recepto praxim, & oppositam declarationem Sacræ Congregationis, à Gregorio XIII. approbatam; quod etiam dicitur ad allatam inibi decisionem Rotæ. Ad Declarationem Sacræ Congregationis, de qua fit mentio in n. *Et* si quæ talis facta esset (nam nihil allegatur, ubi, quando, vel apud quem?) cam (quam diximus approbatam à Gregorio XIII. & passim in terminis formalibus, reperire est) illi merito præferri.

2974 Ad argumentum, quod affert Gonzalez in n. 2969. *Et* dato, quod dicti Canonici Regulares *essentialiter* sint Clerici, hoc est *instituti ad regendas Ecclesias*, hoc tamen non esse accipiendum aliter, quam *juxta Ordinationem Ecclesiæ*; quæ, *quia, temporibus antiquis*, non erant Presbyteri sæculares; vel, si erant, ad hoc munus non erant ita habiles, etiam Monachos in subsidium tunc evocavit ad animarum & Ecclesiarum, etiam secularium curam; quæ ratio in præsens non est amplius; præterquam, quod Ecclesia (utique experimento docta de quibusdam inconvenientibus, exinde subsecutis, regulari vitæ repugnantibus) nolit *nunc*, occasione talis muneris, dare Regularibus occasionem, eorum inconve-

ntium; sed malit, eos deservire DEO, & proximo, *in suis Ecclesiis*. Quod autem dicit Gonzalez, *non constare*, quibus personis Regularibus non possint conferri beneficia curata secularia? negatur, nunc merito, ex dict. à n. 2971.

Quæstio est 10. an Cistercienses possint possidere villas, Ecclesias, altaria, homagia, &c. hæc quæstio movetur in c. *Recolentes*. 3. b. 1. ubi Alexander III. scribens universis Abbatibus, & Conventibus Cisterc. Ordinis: præmissâ magnifica laude Antecessorum, quod monastica fragilitatis contentissimi, optimum ponentes in paupertate principium, totius sufficientiæ affectui sunt complementum, Ecclesiæ chari, Episcopis, Prælati accepti, atque in conspectu Regum, ac Principum famâ, & merito gloriosi; nunc autem, etiam non ab omnibus, neque in omnibus, à plerisque tamen, & in pluribus, ab illa sancta institutione dicitur declinatum, in tantum, ut aliqui ex Vobis, primæ institutionis oblitii penitus, vel ignorantes, contra Ordinis vestri regulam, villas, & molendina, Ecclesias, & altaria possident, fidelitates, & homagia suscipiunt, justitiosos, & tributarios tenent, & omne studium adhibent, ut termini eorum dilatentur in terris, quorum conversatio debet esse in cælis. Subjungit, *ladytur hinc Ordo penitus, & vitiat: nec est mutatio dextera Excelsi, qui immo potius de dextera transiunt in sinistram, qui, tùm relicto sæculo, sub paupertatis habitu, DEO militare decreverunt, in negotiis denuo secularibus implicantur; & multishortatur deinde, quatenus domus illæ, quæ à prima sui origine in ordine ipso sunt fundatæ, constitutis, & ordinatis terminis sint contentæ, nec velint inordinate ad ea manus extendere, quæ sine laboribus, & periculis multis, & demum sine criminibus, & magna confusione non poterunt retinere. Si enim, inquit, *relictis Originalibus Ordinis institutis ad communia volueritis aliorum Monasteriorum jura dvertere, oportebit & vos communi jure censerî; quia dignum est, ut si similem cum aliis suscipiunt vitam, similem sentiant in legibus disciplinam.**

Pro expositione not. 1. in textu cit. 2975 per altaria, & Ecclesias intelligi decimas, & proventus Ecclesiarum, ut vult Gonzalez

zalez hic n. 2. juxta c. *quæsitum* 1. q. 3. ibi: *quæsitum est de Episcopis, qui altaria, Monasteria data, frequenter redimi compellebant pecuniâ: quia quidam Simoniaca pravitatis usus in Galliarum partibus jam diutius inolevit, ut Ecclesia, vel decima (que vulgari vocabulo apud eos altaria nuncupantur) Monasteriis data, sapius ab Episcopis sub palliata avaritia vendantur: mortuis nimirum, seu mutatis Clericis, quos personas vocant.*

2977 Not. 2. per ly *justitarios* intelligi jurisdictionem temporalem, ex quo habetur Cistercienses Monachos talem jurisdictionem juxta præscam sui Ordinis disciplinam habere non potuisse; licet hoc aliis Monachis olim prohibitum non fuerit, constat ex finalibus verbis hujus textus, ubi docet Alexander III. quod si ad Cistercienses transferantur alterius Ordinis, seu Religionis Monasteria habentia villas, vassallos, & similia, debent hæc omnia, quæ Cisterciensibus non conveniunt, relinquere, aut commutare, pro aliis rebus, seu possessionibus. Unde similia bona non improbantur in aliis Monasteriis, ut probat Anguianus de Legibus lib. 2. c. 17. n. 6.

2978 Ex dictis porro colligitur, olim Cisterciensibus, secundum primævam sui Ordinis disciplinam, non licuisse, habere illas possessiones, & jura, de quibus fit in textu mentio: ex privilegiis autem Summorum Pontificum hodie posse habere castra, villas, molendina, possessiones, census, jurisdictiones, & jura, ut refert Fr. Emman. q. Regul. tom. 3. q. 7. art. 1.

Colligitur 2. Monachos non in bonis unitis succedere dignitati, sive jurisdictioni, atque adeo nec succedere in majoratu, dignitatem, seu jurisdictionem annexam habente, sicut nec in Regno, Comitatu, vel Ducatu, ut tradunt Gloss. V. *dignitate*, in c. *scripsit nobis*, 27. q. 2. communiter recepta ab Archi. Diac. & cæteris scribentibus. Sed hoc jure antiquo; secus enim est, si privilegio capaces sint jurisdictionis temporalis.

2979 Colligitur 3. quod in textu dicatur in specie de *Ordine Cisterciensium* (eos teneri ad observandam regulam sive primævam institutionem) hodie intelligi de omnibus Religiosis ex Tridentino *Sess. 25. c. 1. Tom. III.*

de Regul. ubi præcipitur: Ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres, ad regulam, quam professi sunt, præscriptam vitam instituant, & componant; hoc tamen videtur accipiendum cum limitatione, ut intelligatur in his, in quibus Authoritate legitima facta non est relaxatio quædam rigoris ex justis causis per summos Pontifices approbata.

Et quamvis Pontifex in textu solum dicat: *precibus, & monitis exhortamur*, quæ verba videntur solum importare consilium *perfectionis*; non autem *obedientie*, seu præcepti: dicendum tamen est, non esse meri consilii, quando cadunt *super materiam de præcepto*; at observantia regularis instituti juxta primævam regulam vi status est de præcepto, in his, in quibus nihil Authoritate legitima relaxatum est; ergo: Ma. colligitur ex 11. q. 3. c. *Rogo*, 25. ubi Gregorius, dum ibi dicit, ut Clerus, & populus à prohibita communionis consortio excommunicati superfedeat, solum utitur verbis; *rogo, hortor, & moneo*, & tamen est sub præcepto, *non communicare cum excommunicatis*, & ideo Gloss. in dict. c. 25. V. *Rogo, verbum*, inquit, *rogandi, hic præceptivè ponitur: monemus enim, quos habemus charos*, ut 28. q. 1. c. *sic enim*, & alibi, *rogo*, non ponitur deprecativè. ff. de negot. gest. L. *si servi mei rogatu*; Sed ponitur *rogare*, pro *mandare*.

Colligitur 4. quod, si unum Monasterium, vel Ecclesia unitur alteri, eo ipso assumat naturam, privilegia, & consuetudines Ecclesie cui unitur; Sic Doctores communiter ex illis verbis cit. c. 25. *si enim relictis originalibus Ordinis institutis ad communia volueritis aliorum Monasteriorum jura divertere, oportebit vos communi jure censi*: quia dignum est, ut qui similem cum aliis vitam suscipiunt, similem sentiant in legibus disciplinam. Videtur tamen intelligendum de casu, quo talis unio est facta accessoriè; non autem, æque principaliter, de quo V. dicta à n. 2975.

Colligitur 5. quod possit integer Conventus, sive Monasterium, aut Dominus religiosus, se ex toto transferre ad arctiorem ordinem, saltem cum Authority, ac licentia Ordinarii, seu Episcopi; prout sumitur, ex cit. c. *Recolentes*, §.

ceterum; h. t. ibi: ceterum domus illa, que de aliis institutionibus ad vestrum ordinem se transtulerint, vestris omnino se satagant usibus conformare, & relictis possessionibus, vel etiam commutatis, quas institutio vestra non recipit, sic se in omnibus Religionis vestrae coaptent, ut quemadmodum gaudent se in Societatem ordinis, & habitus identitatem assumptas, sic etiam in paupertate secularium rerum se latentur vestris institutionibus conformatas.

2982 Dices cum Fagnano in cit. c. 3. à n. 24. si posset integer Conventus sine Auctoritate Sedis Apostolica se ex toto transferre ad arctiorem Ordinem cum licentia Episcopi, etiam integer Ordo, seu Religio sic transire ad alium sine licentia Papæ. Sed negatur sequela, aliud enim est de uno Monasterio alicujus Ordinis, aliud de toto Ordine; sicut enim, ut aliquod Monasterium alicujus Ordinis erigatur in aliquo loco, non est opus licentia Papæ; secus ut novus Ordo inchoetur; sic ut unum Monasterium extinguatur non erit opus licentia Papæ; secus ut totus Ordo; at per talem transitum totius Ordinis in alium extingueretur prior Ordo. ergo.

2983 *Questio est 11. quid hoc titulo statutum sit de Capitulis Provincialibus Regularium? R. circa hanc questionem in jure communi agi. 1. c. In singulis. 7. c. Ea qua. 8. & fin. h. t. & Trid. sess. 25. de Regularibus c. 8. Quia verò (ut rectè notat Wagnereck in Rubricam hujus Tituli) pleraque ad Canonicorum Regularium, Benedictinorum, Cisterciensium, ac aliorum, (si qui de his participant) institutum, regulas, & observantiam pertinent, & per specialia statuta, consuetudines, indulta, & privilegia Summorum Pontificum variè modificantur, ii super his specialiter requirendi sunt, qui in ejusmodi talium Religionum instituta scripserunt; Nos pauca solum annotabimus, quæ juri communi deserviunt ex dict. cc. Quare*

2984 *Not. 1. cum in c. In singulis dicatur: quod in talibus Capitulis statutum fuerit, inviolabiliter observetur, omni excusatione, & contradictione, ac appellatione remotis, non debere accipi, ut nec iusta, & legitima excusatio recipiatur, prout rectè notat Rebuffus in compend. alienat. n. 48. apud Barbof. c. in singulis n. 2. ubi*

bene animadvertit quòd, si quis mandetur condemnari non obstante excusatione, non intelligatur exclusâ legitima. Deinde, debere accipi de his, quæ concordati fuerint deliberatione provisa, ut ait textus.

Not. 2. in CC. Trid. loc. cit. statuit, ut Monasteria omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent Ordinarios Regulares Visitatores; sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueverunt, teneantur, intra annum à fine præsentis Concilii, & deinde quolibet triennio, sese in Congregationes redigere, juxta formam Constitutionis Innocentii III. in Concilio Generali in cit. c. In singulis; præscriptam, h. t.

Not. 3. Quæ c. In singulis dicuntur 2985 de celebrandis quolibet triennio Capitulis Provincialibus à Monachis, in eodem textu etiam extendi ad Canonicos Regulares, ibi: hoc ipsum Regulares Canonicos secundum Ordinem suum volumus, precipimusque observare. Videtur autem ly hoc ipsum referri non tantum ad §. immediate præcedentem, sed ad omnes Priores, in quibus præscribitur forma celebrandi ejusmodi Capitula, ut & Canonici Regulares ad inibi contenta, teneantur; sed juxta Ordinem suum, ut ait textus.

Not. 4. Quando dicitur, quòd, si Rectorem loci cognoverint ab administratione penitus amovendum, denuntient Episcopo proprio, ut illum amovere procuret, quoad denuntiationem faciendam Episcopo, debere accipi, quando tales Regulares ei subjecti sunt, quod autem dicitur, de removendo Rectore, vel Prælato loci, non intelligi, quòd fieri debeat, aut possit ob quamlibet negligentiam, & neglectum disciplina Regularis; sed gravem, & supinam, etiam facta sæpius monitione; sic gloss. c. Cum ad Monasterium. 6. h. t. v. Negligens. Joann. Andr. c. fin. eod. v. 7. & alii.

Not. 5. In casu, quo Visitatores Monasteriorum Episcopo subjectorum reperirent, Prælaturum loci esse penitus amovendum, & re, denuntiatâ Episcopo, is illum removere procuraret, potestatem removendi non devolvi propter Episcopi negligentiam ad Archi-Episcopum; sed ita in hoc casu specificè per c. In singulis constitutum esse, quòd, si non

non fecerit (nimirum Episcopus) ipsi Visitatores hoc referant ad Apostolicæ Sedis examen.

2987 **Not. 6.** Quod Visitatores Monasteriorum, ubi processerint ad visitationis officium exequendum, possint, & debeant de statu Monasteriorum, & observantijs Regularibus diligenter inquirere, & tam in spiritualibus quàm in temporalibus corrigere, & reformare; quæ viderint corrigenda; ita tamen, quod Monachos delinquentes per *Abbatem loci* corrigi faciant, eisque injungi poenitentiam salutarem.

Deinde, quod ipsi Visitatores Monachos, quos contumaces invenerint, & rebelles, juxta modum culpæ, tanquam Sedis Apostolicæ Delegati (ibi: *vise nostrâ*) regulari censura compellere possint, absque personarum delectu, non parcendo rebellibus ob suam pertinaciam vel potentiam amicorum: *quin ovem morbidam ejuciant ab ovili, ne inficiat sanas oves*; sic Honorius III. ut habetur in c. *Eaqua. fin. h. t.*

2988 **Not. 7.** Episcopum, per Visitatores monitum de nimia negligentia Prælati Monasterii, non exempti, non tamen propterea removendi, posse illi dare, seu *constituere* fidelem, & providum *Coadjutorem* usque ad Capitulum generale; quod, si dilapidator inventus fuerit, vel aliàs merito amovendus, per *Diocesana*, postquam hoc sibi à Visitatoribus denuntiatum fuerit, *amoveatur* absque judiciorum strepitu à regimine Abbatiæ, ac Monasterio provideatur *interim Administrator* idoneus, qui temporalium curam gerat, donec ipsi Monasterio fuerit de Abbate provisum; ex hoc habetur, in ejusmodi non esse opus strepitu judicii seu processu ordinario; sed sufficere processum summarium, de plano, inspectâ tamen rei veritate, ut colligitur ex illis verbis *cit. c. fin. ibi: absque judiciorum strepitu.*

2989 **Not. 8.** Hæc etiam præcipi observanda à Visitatoribus, vel Capitulorum generalium Præsidentibus, circa exemptos Abbates depositione tantum ipsorum Sedi Apostolicæ reservatâ; ita tamen, ut Abbate, qui amovendus videbitur, interim per Visitatores, vel in Capitulo præsidentes ab administratione suspenso, administra-

tor idoneus Monasterio deputetur, in Monasteriis, quæ non habent Abbates proprios, sed Priores, nec non in Monasteriis monialium quoad articulos Abbatissis, & monialibus congruentes, præcipimus observari; ita textus.

Not. 9. in casu, quo Superior Loci per Episcopum deponitur, ei non succedere Capitulum in administratione in cura temporalium; sed ab Episcopo poni administratorem, qui eam curam gerat; ut constat ex præced. num. **Not. 10.** in his, quæ fiunt à Monachis contra regulam, correctionem fieri debere præcipue per Abbatem, etiam visitante Episcopo, ut constat ex textu *cit. c. 8. ibi: per Abbatem loci corrigi faciat.*

Quæstio 12. est quis numerus esse possit, Sororum seu Monialium in Monasteriis mulierum? **R.** Bonifacium VIII. in c. *Periculosò* 1. de statu Regularium in 6. §. *Sanè*, constituisse districtius inhibendo, ne in Monasteriis Ordinum non mendicantium aliqua recipiantur de coetero in forores, nisi quot poterunt, de ipsorum Monasteriorum bonis, sive proventibus, absque penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes; & in Trid. Sess. 25. de Regul. c. 3. de hac quæstione ordinatum est, ut in prædictis Monasteriis, & domibus tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis Monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commode possit sustentari, nec de cætero similia loca erigantur sine Episcopi, in cujus dioccesi erigenda sunt, licentiâ, prius obtentâ.

Ex istis textibus **not. 1.** quod dictum c. nolit plures forores in Monasteria mulierum, Ordinum non mendicantium, recipi, quam possint ex earum bonis, seu proventibus sustentari absque penuria; Tridentinum autem loquens de Monasteriis utriusque sexus ordinis etiam Mendicantium, tot solum, quot ex redditibus propriis Monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commode sustentari, quæ utique valde diversa sunt; plus enim est vivere commode, quam solum absque penuria.

Not. 2. in Trid. non dici irritam de cæteri esse receptionem supra numerum ibi

permissum, in c. Periculoso autem, irritam decerni receptionem Monialis, ultra numerum permissum, ut constat ex textu in n. 2991. & quia Tridentinum loco cit. in hoc puncto non derogat dictæ constitutioni, quoad irritam ejusmodi receptionem, eam etiam hodie tenere dicendum est. An autem, & qualiter mulieres Monasteriis, quæ ingrediuntur, dotem afferre, ac Monasteriis eam recipere liceat? diximus l. 5. tit. 3. Ex his concluditur per oppositum, quantum est vi juris communis, ac Tridentini, non præscribi certum numerum personarum recipiendarum ad Monasteria, si ex bonis, seu proventibus Monasterii, aut consuetis elemosynis in eo numero, quo recipiuntur, commode juxta normam talis Religionis sustentari valeant.

2994 Quæstio est 13. quæ Moniales sint benedicendæ? R. in Clementi, *Attendentes*. 2. §. *statuimus*, de statu Monach. circa istam quæstionem constitutum esse, ut quavis ad regimen Abbatissarum assumpta in Monasteriis, in quibus *Abbatissa* sunt *solita* benedici, intra annum à suæ confirmationis tempore computandum, munus benedictionis suscipiant: alioquin à suo jure (nisi subsit causa rationabilis) prorsus se noverint cecidisse, per illos, ad quos id pertinet provisione de Abbatissis Monasteriis ipsis canonicè facienda. Ex hoc deducitur, *non omnes Abbatissas benedici*, sed in hoc inspiciendum, & servandum morem Monasterii, si autem aliqua fuissent benedictæ, non tamen omnes, standum esset mori servato à 40. annis, si de illo constare posset; unde, ubi mos benedicendi non est, nec etiam est locus poenæ, de qua in textu; cum loquatur solum de neglectu benedictionis in Monasteriis, in quibus Abbatissa sunt *solita* benedici, ut notat ibid. Gloss. V. *Solita*. Not. autem 1. textum specificè agere de *Abbatissis*; & cum poenalis sit, non extendi ad Abbatissas poenam neglectæ benedictionis decretam. 2. poenam illam supponere in talibus Abbatissis *negligentiam*, adeoque culpam, à qua exculat causa rationabilis, ob quam benedictionis suscipienda omisso intra annum præscriptum facta est, causas porro sufficientes ponit Gloss. ibid. V. *rationabilis*, & colligitur

ex textu, ibi: *nisi causa rationabilis subsit*. 3. si contingat Abbatissam ex tali culpa cadere de suo munere, provisionem de Abbatissa pertinere ad illos, ad quos aliàs de jure communi spectat electio canonicè facienda; 4. Abbatissas non perpetuas non benedici, sicut nec Priorissas, ut tradit Sylvester V. *Abbatissa*.

n. 4.

Quoad reliquas Moniales benedicendas, vel consecrandas *not. 1.* eam consistere in traditione, seu impositione veli, de qua relatione agit Gelasius Papa in 20. q. 1. c. *Devotis* 11. ibi: *devotis DEO virginibus, nisi aut Epiphaniarum die, aut in albis Paschalibus, aut in Apostolorum natalitiis sacrum velamen minime imponatur: nisi forsan* (sicut de baptismo dictum est) *gravi languore correptis, ne sine hoc munere de seculo exeant, implorantibus non negetur*, ubi gloss. V. *Velamen*; hic, ait, dicitur, quo tempore virgines sint velandæ, vel consecrandæ. Est autem quadruplex *velamen*, nimirum professionis, consecrationis, ordinationis, praelationis. *Velum professionis* imponitur tam virgini, quam viduæ, dum tamen sit XII. annorum ut intra q. 2. c. *puella*; *Velum consecrationis* est, quod tantum virginibus imponitur in 25. ann. ut infr. ead. q. c. *placuit* & 77. dict. c. *placuit*. *Velum ordinationis*, quod olim imponebatur Diaconissis in 40. anno, ut infr. ead. c. *Sanctimoniales*. *Velum praelationis* est, quod in anno 40. datur Abbatissæ, ut infr. ead. c. *juveneculas* 31. q. 1. c. *quomodo virginibus*.

Circa hæc *velamina not. 1.* hodie *2996* *velum professionis* (quod nigrum est) non dari, nisi completo 16. ætatis anno; cum professio prius facta non valeat, ex dictis, & hoc dari omnibus Religionum profectis sive virginibus sint, sive viduæ; quod tamen intellige, juxta modum Religionis; Laicæ enim velantur albo; secundo, *velum consecrationis* dari solis Virginibus, non Viduis, etiam profectis, quo habetur differentia hujus veli ab illo; tertio, *velum Ordinationis* olim datum esse certis mulieribus (quas *Diaconissas* vocabant) ad imchoandum officium, & legendas homilias; hæc Ordinatio fit hodie, quando Moniales velantur, probabilius velo profectis.

professionis 27. q. 1. c. Omnes femine. 6. quartò, velum praelationis, quod olim dabatur Abbatisis, ut dicemus in seq. His aliqui annumerant velum continentia, & observationis, quod est viduarum; & velum conversionis seu probationis, datum in susceptione habitus religiosi ante professionem.

2997 *Not. 2.* Velum consecrationis olim non fuisse datum ante 25. ætatis annum 20. q. 1. c. placuit 14. ibi: ante XXV. annos ætatis nec Diaconi ordinentur, nec Virgines consecrentur, sed posse citius, ostendit universalis consuetudo, ut ait Barbofa apud Pirhing h. t. n. 31. & constat ex praxi: debet dari à proprio Episcopo c. 24. dist. 23. ibi: *Sanctimonialis Virgo*, cum ad consecrationem suo Episcopo offertur; & c. *perlectis*. 1. dist. 25. *S. ad Episcopum*, ibi: *ad Episcopum*, ibi: *ipse Sacras Virgines benedicit*: & quamvis Sylvester in Summa V. *Abbatissa* n. 3. q. 2. & ex eo Pirhing h. t. n. 31. dicant, hanc functionem non posse delegari alteri, nisi à Papa; id tamen nullo jure probant, & Canones allati non prohibent. Nulla autem Monialis, etiam Abbatissa, potest alteri velamen imponere, ut habetur c. 20. q. 2. c. *statuimus*. 3. Si autem hoc facere præsumeret, incurrere poenam excommunicationis, tradit Pirhing *loc. cit.* sed textus solum dicit: si quæ in tantam audaciam proruperit, ut aut viduam, aut puellam virginem velare præsumat, *Judicio Canonico usque ad satisfactionem subdatur*; quod non sonat determinare poenam *excommunicationis*.

2998 *Not. 3.* Moniales Mendicantium, & quasdam alias (ut sunt Cœlestinae, Ursulinae) non necessariò velum recipere ab Episcopo, ut constat ex praxi; de viduis verò & corruptis, etiam sine suo consensu, inquit Sylvester cit. q. 1. eas juberi, à *velo consecrationis humiliter abstinere*. *Not. 4.* ut detur velum Praelationis (quod olim Abbatisis dabatur, anno LX. ætatis c. *Juvenulas* 12. & ibi Glossa V. *Sexagenariam*, & Gloss. marginalis caus. 20. q. 1. postea verò anno XXX. completo c. *Indemnitatis*. 43. in princ. de elect. in 6.) hodie juxta Trid. Sess. 25. de Regular. c. 7. requiri annos ætatis 40. Cum hoc dari non possit,

nisi electæ. Tridentinum autem præcipit, ut Abbatissa, & Priorissa, & quocunque alio nomine Præfecta, vel Præposita appellatur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit; sed advertendum, hoc accipiendum esse cum limitatione, quam ibidem ponit Concilium ibi: *quod, si his qualitatibus non reperitur in eodem monasterio, ex alie ejusdem ordinis eligi possit*; Si hoc etiam incommodum Superiori (qui electioni præest) videatur, ex iis, quæ in eodem monasterio annum trigessimum exceperint, & quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio superiore conſcientie, eligatur.

Not. 5. ex tripartito numero monialium duas partes concurrere debere in electione Abbatissæ, nisi alia fuerit loci consuetudo; &, si fuerint discordes, posse Episcopum nominare unam, quam magis idoneam judicaverit, esse decisum, referri à Piafecio in Praxi Episcop. p. 2. c. 3. n. 57. vers. *in Monasteriis*, quem citat Zipæus in Analytica postremi juris Eccles. enarratione tit. de Election. n. 9. vers. *Abbatissa*; & Aldanus in Compend. Canon. resolut. l. 1. tit. 28. n. 26. ubi asserit, resolutum per sacram congregationem Episcoporum in Assislen 20. Novembris 1585. Et quamvis quoad primam partem (de duabus partibus ex tripartito numero Monialium) quidam afferant contrariam decisionem Rotæ, ut videri potest apud Barbofam in dict. Sess. 25. c. 7. n. 6. ipse tamen subjungit, illi decisioni adversari aliam ejusdem Rotæ apud Tamburinum post *tom. 3.* de jure Abbatum, *docif. 7. n. 5.*

Quæstio est 14. de clausura Monialium, de qua 1. potest dubitari quoad egressum illarum ex Monasteriis? 2. quæ sint legitimæ causæ, propter quas illis concedi possit, egredi de Monasterio? 3. quis eis concedere possit hanc facultatem? 4. qualiter alia persona ingredi valeant monasteria Monialium? 5. qualiter earum visitatio instituenda sit? Ad 1. &. de hoc agi in c. *Periculoso*, de statu Regular. in 6. ubi Bonifacius VIII. loquens *ad universos, & singulos*, periculoso, & detestabili quarundam Monialium statui (quæ honestatis laxatis habitus,

benis, & Monachali modestiâ, sexusque verecundiâ impudenter abjectis, extra sua Monasteria nonnunquam per habitacula secularium personarum discurrunt, & frequenter intra eadem Monasteria personas suspectas admittunt, in illius, cui suam integritatem voluntate spontanea devoverunt, gravem offensam, religionis opprobrium, & scandalum plurimorum) providere salubriter cupientes: presentem constitutione, perpetuò irrefragabiliter valiturâ sancimus, *cas sub perpetua in suis Monasteriis debere de cetero permanere clausurâ: ita, quòd nulli earum religionem tacitè, vel expressè professæ, sit, vel esse valeat, quacunque ratione, vel causa* (nisi fortè tanto & tali morbo evidenter earum aliquam laborare constaret, quòd non posset cum aliis absque gravi periculo seu scandalo commorari) *Monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas.*

3001 Quoniam autem hæc Constitutio Bonifacii in multis locis usu recepta non fuit, vel contraria consuetudine abrogata, eam innovavit *Trident. Sess. 25. de Regular. c. 5.* ubi sic loquitur: *Nemini Sanctimonialium liceat, post confessionem, exire à Monasterio etiam ad breve tempus, quocunque preteritu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda, indultis quibuscunque, & privilegiis non obstantibus;* ubi nota, quòd, tamen in principio hujus c. 5. Concilium dicat, Sanctam Synodum innovare Bonifacii VIII. constitutionem in c. *Periculoso*, mitius tamen loquatur *de causa*, propter quam concedi eis possit facultas ad tempus egrediendi de Monasterio. Bonifacius enim negat illis exitum, nisi *evidenter* constaret de aliqua quòd cum aliis, propter contagiosum morbum, sine periculo, vel scandalo, commorari non possit: Tridentinum autem, *nisi sit causa legitima ab Episcopo approbanda.*

3002 Eandem Constitutionem tum Bonifacii VIII. tum Concilii Tridentini confirmavit, & declaravit Pius V. in Bulla, quæ incipit, *Circa pastoralis*, edita anno 1566. Die 19. Maji, & in alia Bulla, cujus initium: *decori*; edita anno 1569. Calend. Febr. & Gregorii XVIII. cujus initium, *DEO SS. Virginibus*, anno 1573.

Die 21. Jan. quæ legi possunt apud *Quarantam* in Summa Bullarii V. *Monasteria Monialium fol. 440.* & pluribus seqq.

Ex his deducitur, Monialem expressè, 3003 sè, vel tacitè professam (igitur non Novitiam, vel alias mulieres in quibusdam Monialium cœnobiis degentes, sed non professas) sine licentia, & causa per Episcopum approbata, nec ad breve tempus licitè de clausura Monasterii egredi posse 2. per Episcopum posse, & debere videre an clausura servetur non solum in Monasteriis sibi subjectis, sed etiam in Monasteriis Monialium, quæ Regularibus subduntur, & non posse ab ipsis Regularibus impediri quòd minus ad hunc effectum ea visitet, quoties id expedire judicaverit, referunt decisum Galet. in Margaritha casuum conscient. verb. *cen-sura* r. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verb. *Moniales* §. 4. & §. 8. vers. 4. & alii apud Barbofam in dict. c. 5. *Trid. n. 13.* Textus enim in dict. c. 5. Episcopis graviter imponens curam curandi, ut servetur clausura Monialium, loquens de Monasteriis Monialium non subjectis Episcopo, indefinite loquitur etiam *de aliis* non subjectis, ut in iisdem carent, non potestate Ordinaria, sed Autoritate Sedis Apostolicæ clausuram servatam, custodiri, vel si violata est, restitui.

Licet autem Moniales in civitate 3004 situatas, sed alieno Episcopo subjectas, visitari debere ab Episcopo diœcesis, sicut alias Moniales subjectas Regularibus, dicat decisum Galet. in Margaritha casuum conscientia verb. *Monial. 4.* contrarium tamen teneti à Sanchez in *decal. tom. 2. l. 6. c. 15. n. 21.* Ludovic. Miranda de sacris Monialibus, q. 2. art. 14. n. 3. & Bonacina *dict. q. 1. puncto 6.* existimantibus, non posse Episcopum ad Clausuram cogere Moniales exemptas ab eo, nec illi licere intrare huiusmodi Monasteria exempta, Prælatisque Regularibus subjecta, etiam preteritu videndi, an violata ibidem fuerit clausura, nisi solummodo in casu, quo publicè constaret illam esse violatam.

Ad 2. r. ex constitutione Bonifacii 3005 VIII. esse unicam, si scilicet aliquo laboret morbo; ut cum aliis sine gravi periculo, vel damno cohabitare non possit,

fit, adjecta clausula *exclusiva* coeterarum causarum, quæ respiciunt solum commoditatem alicujus personæ particularis, sed non totius communitatis; id, quod de morbis solum contagiosis procedit, quod confirmatur ex constitutione Pii V. incip. *Decori*, qua ordinavit, ne ulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumve Monialium de coetero *etiam infirmitatis, aliave occasione, aut pretextu, nisi ex causa magni incendii, vel infirmitatis, lepra, epidemia, à Monasteriis exire, sed nec in predictis casibus extra illa, nisi ad necessarium tempus, stare liceat.*

3006 Quæstio est, an non procedat in hoc puncto extensio ad casus similes expressis? vel etiam majores? *v. et si hoc regulariter non procedat, ut ostendimus lib. 1. tit. 2. de Constitut. in hoc tamen casu rectè affirmari cum Azor p. 1. l. 13. c. 8. q. 1. Sanchez l. 6. moral. c. 15. n. 37. & aliis, ratio sumitur ex Trid. supr. 3001. ubi negat Monialibus facultatem excundi etiam ad tempus è Monasterio, nisi sit causa legitima ab Episcopo approbanda.* Et quamvis nomine cause legitima approbanda ab Episcopo, aliqui probabiliter intelligant, non quancunque, qua Episcopo legitima videtur, sed solum, quam Episcopus judicaverit esse talem, quam Bonifacius in sua constitutione requirit, contrarium tamen ostendit praxis, ubi etiam propter infirmitatem personæ particularis ab Ordinariis locorum indulgentia est facultas, utendi thermis, vel curâ simili, extra claustrum.

3007 Et ideo Navarrus in Commentar. 4. de Regularib. n. 49. Azor p. 1. l. 13. c. 8. q. 1. Suarez tom. 4. de Relig. l. 1. c. 9. n. 9. judicant probabilius, quod Monialis, cum licentia Episcopi, exire possit è claustro, propter morbum sibi soli periculosum, licet relate ad alias non contagiosum, si Medici judicent fore coeteroquin vitæ periculum; quia leges humanæ, quæ prohibitivæ sunt, intelliguntur de casibus communiter evenire solitis, non extraordinariis, & rarissimis, unde in his communiter interpretatio per epichiam fieri solet, istos non comprehendendi sub lege.

3008 Ex his communiter concedunt Authores Moniali licere exitum de claustro cum Episcopi licentia (etiam præsu-

Tom. III

pta, si periculum sit in mora) non solum si quæ sit infecta peste, ut ponit Bonifacius VIII. vel incendii, ut constat ex Pio V. sed etiam tempore belli ingruentis, ut recipiant se ad locum securum, juxta Barbof. in c. *unic. h. t. in 6. n. 14.* aut alterius similis causæ fundata extensione in verbis Trid. & praxi. His communiter addunt etiam pro legitima causa sequentes 1. si eligatur ad aliud Monasterium ad munus ibi necessarium; 2. si funder ipsa aliud monasterium; 3. si ex justa causa transferatur ad aliud; 4. si transeat ad strictiorem ordinem; 5. si communitas ex veteri ædificio (v. g. sito extra Urbem) commigret in novum intra Urbem; 6. si acquisito sui Ordinis novo Monasterio aliqua ducant coloniam ad inchoandam etiam inibi vitam regularem; hoc enim fieri, ex praxi constat.

Eadem facultas est Abbatissæ, vel 3009 Priorissæ, quando ratione fendi, quod Monasterium, cui præest, habet, Principibus, aut dominis secularibus homagium, seu fidelitatis Sacramentum præstare debet; si scilicet non possit obtinere, ut per Procuratorem illud præstet; poterit personaliter ex Monasterio exire, cum honesta, ac decente Societate (comitantibus illam duabus, vel pluribus ex antiquis Monialibus, & Capellanis ipsius) ita tamen, ut præstato homagio, ac juramento fidelitatis, statim ad Monasterium revertatur, per c. *unic. de statu Regul. in 6. §. Verum*, juncta Gloss. V. *Societate*; ubi nota per *ly Statim*, non excludi moram aliquam exiguam, v. g. unius vel alterius diei, nam, ut ait Olendarpius in Lexico Juris, V. *Statim*; hoc enim cum temperamento tempotis in jure accipiendum est, & sic accipiendum esse notant verba subsequencia, ibi: *Sic, quod in fraudem residentie, sive mora claustralis, nihil fiat*; ubi excluditur solum *mora fraudulenta*; ita Sanchez cit. c. 15. n. 20. si autem in aliquo Monasterio, ex usu, & consuetudine longissima foret receptum, quod certis anni diebus, peregrinari permittantur Moniales ad aliquam Ecclesiam vicinam; vel Abbatissæ, aut Priorissæ inspicere bonas Administrationi commissa, &c. & secundum morem inibi receptum sine scandalo, aut nota ullius minus decen-

Ssss

tis

tis actûs adusque usurpatum professionem emisissent; censent communiter alii, non esse, sine gravi causa, restringendas, à libertate, possessione tot annorum legitime acquisita, & præscripta.

3010 Ad 3. *de hoc in cit. c. Unico*, sic haberi: nullisque aliquatenus *inhonestæ personæ, nec etiam honestæ*, nisi rationalis, & manifesta causa existat, ac de illius ad quem pertinuerit speciali licentia, ingressus vel accessus pateat ad eadem: ut sic à publicis & mundanis conspectibus separata, omnino servire DEO valeant liberius, & (lasciviendi opportunitate sublatâ) eidem corda sua, & corpora in omni Sanctimonia diligentius custodire.

3011 Huic constitutioni adhærens Tridentinum *Sess. 25. de Regul. c. 5. ingredi autem*, inquit, *intra septa Monasterii nemini liceat, cujuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel atatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pena ipso facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis, neque alius ullo modo possit, etiam vigore cujuscunque facultatis, vel indulgi hætenus concessi, vel in posterum concedendi.* Circa hoc decretum innumeras tum amplificationes, tum exceptiones refert Barbofa in cit. c. 4. à n. 44. quibus immorari in præsens non licet, præsertim, cum in pluribus Monasteriis, Diocæsis & Ordinibus, plures etiam in hoc puncto sint consuetudines receptæ, quibus in ejusmodi facultate, ingrediendi Monasteria mulierum, non idem observatur; pauca solum in præsens annotabimus.

3012 Quare *Not. 1.* per hoc decretum ab ingressu non excludi infantes, necdum capaces mali. hi enim factio suo non possunt esse Monialibus incitamento ad peccatum, quam causam directe respicit prohibitio; secus amentes propter oppositam rationem. *Not. 2.* per loca, quæ ingredi non licet, vi dati decreti, intelligi ea, quæ ipsæ Moniales licite ingredi possunt, ut vult Pirhing *h. t. n. 42.* Sed hoc videtur nimis ampliatum; certum enim est, quod Mo-

niales, absentibus extraneis in pluribus locis licite quandoque de Monasterio adeant suam Ecclesiam, Sacristiam, Cameras portatorii, ad quas veniunt externi, &c. & tamen eadem licite ingrediuntur alii, illis absentibus.

Not. 3. licentiam ingrediendi Monasteria Monialium, *ex justa causa*, dare posse Episcopum, cui subiectum est Monasterium; si verò immediate subiectum sit Regularibus, Superiorem Regularem; si immediate Sedi Apostolicæ, istam, vel ejus delegatum; ratio primi sumitur ex verbis Tridentini cit. ibi: *dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet*; ex quo etiam habetur ratio Secundi; cum distinguat textus inter *Episcopum, & Superiorem*, nimirum relatè ad Monasterium cuique immediate subiectum; ubi, cum addatur (*neque alius ullo modo possit vigore cujuscunque facultatis, vel indulgi, hætenus concessi, vel in posterum concedendi*) observandum non obstantibus his verbis (ut notat Joannes Sancius in select. *D. 50. n. 25.* citans P. Thomam Sanchez in decal. tom. 2. l. 6. c. 16. n. 14.) praxis quotidiana testatur, illam posse Episcopum committere Vicario, qui causam ingrediendi examinet, & si sufficientem esse repererit, licentiam præset.

Not. 4. ad dandam hanc licentiam non sufficere, quamcunque causam (textus enim *in casibus necessariis*) sed nec exigi necessitatem physicam, vel strictissimam, sufficereque moralem, tradi à Sanchez cit. c. 16. n. 40. Miranda, & aliis, quos citat, & sequitur Barbof. in cit. c. 5. *Trid. n. 81.* talem necessitatem in seqq. censet, cum opus est Medico, vel Confessario, infirmâ non valente commode adire locum consuetum; &c. in quibus omnibus spectanda est recepta legitime consuetudo; vi cujus etiam communiter dicitur, ingressum licere Fundatoribus, eorumque prolibus saltem cum ipsis; Imperatoribus, Reginis, ac similibus, ubi usus est.

Ad 4. *de Monasteria Monialium singulis annis visitari debere*, si non sint exempta, per Ordinarios jure ordinario exempta, & nulli alteri, nisi Sedi Apostolicæ

lice subdita, jure per hanc delegato; exempla verò & subiecta Prælati Ordinum; per illos, quibus subsunt, ut dicitur in Clement. *Ascendentes*. 2. h. t. de quo etiam agit Trid. *Sess. 25. de Regul. c. 9.* ubi dicitur, *Monasteria Sanctimonialium, sanctæ Sedi Apostolicæ immediatè subiecta*, etiam sub nomine Capitulorum Sancti Petri, vel Sancti Joannis, vel aliàs quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis, tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quæ verò à deputatis in Capitulis generalibus, vel ab aliis regularibus reguntur, sub eorum cura & custodia relinquuntur.

3016 Circa hoc decretum *not. 1.* Moniales Sedi Apostolicæ immediatè subiectas ab Episcopo esse gubernandas spirituali gubernio, sed non temporali, refert de-

cisum Armend. in addit. ad recept. legum Navarræ *lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. n. 93.* ubi n. seq. subdit pariter resolutum per hoc decretum, nullam jurisdictionem esse concessam Episcopo in Monasteriis Sedi Apostolicæ immediatè subiectis, nisi in concernentibus spiritualia: in temporalibus verò nihil agere posse; sic Barbosa in dict. *c. 9. n. 3.*

Not. 2. nec Ordinarios, nec Regulares, etiam in Capitulis eorum generalibus, posse deputare Administratores bonorum temporalium Monialium, particulares Religiosos cujuscumque gradus aut præminentia, etiam si Superiores Monasteriorum fuerint, ut refert decisum Salva in *Select. Canon. c. 29. n. 2.*

QUÆSTIO XXXVI. IN TITULUM XXXVI. DE RELIGIOSIS DOMIBUS, UT EPISCOPO SINT SUBJECTÆ.

3017 **H**Oc Titulo duo potissimum in considerationem veniunt; subiectio, quam Religiosa Domus habent relatè ad Episcopum, seu loci Ordinarium, intra cujus Diocesis sunt; & novorum Ordinum institutio. *Not.* autem quod *Locus religiosus* aliter à Legistis, aliter à Canonistis usurpetur. Nam in *jure civili religiosus locus* est ille, in quo sepultus est aliquis Christianus de voluntate Domini ipsius loci, *L. 2. C. de Relig. & sum. fun.* quasi corpus Christiani locum tangens ideo religiosum efficiat, quia per illum contactum definit esse in dominio alicujus *L. quamquam ff. de aqua pluvi. arc.* sic enim pietas donantis facit pium, & religio sepulti facit locum religiosum: in *Jure Canonico religiosus Locus*, juxta Sylvestr. *V. locus n. 1.* est, qui Authoritate Pontificis deputatur ad talem usum *c. ad hac. de religios. dom.* Hinc juxta Azorium *Tom. III.*

p. 2. l. 3. c. 3. q. 2. Religiosa domus est locus ad pios usus, v. g. ad Hospitalia, Episcopi Authoritate extructus, vel dotatus, vel deputatus. Unde si desit Authoritas Episcopi fundantis, vel dotantis, vel deputantis ad pios usus, nulla domus, nulla adicula, Oratorium, vel alius quilibet locus, Religiosus haberi jure potest Canonico.

ARTICULUS I.

Qualiter Domus Religiosæ subiectæ sint Episcopo.

3018 **S**upp. 1. si loquamur de domo religiosa proprie, ac strictè, per eam intelligi Monasteria, & Collegia Religiosorum; item Hospitalia, seu Xenodochia, in quibus peregrini, & pauperes, nosocomia, in quibus infirmi, suscipiuntur; & orphanotrophia pro puerorum